

nagyobb számához legyen kötvé? A nyelv igen egyetlen közege a tudománynak, de nem az egyetlen föltétele. Ha sokan beszélnek egy nyelvet, az kedvező körülmény arra, hogy sokak között terjedhessenek az e nyelven hirdettek ismeretek s közöttük új ápolókat keltsenek. De ha a nyelv elterjedésétől függne a tudomány egyedül: Oroszországnak a tudományos haladás élén kellene állnia s nem válhatott volna a tudományok anyjává a kis Athén soha. Kisebb számú, szűkebb nyelvhatórok közé szorító nemzet ép úgy lehet művelt, ép úgy tudományos, mint a legnagyobb lélekszámú név, csak legyen meg benne az arra született erő s az azt kifejtő és irányzó komoly akarat. Sőt az olyan nemzet, mely számra, kiterjedésre, anyagi erőre nem versenyezhet más nagyokkal: e körülményből kishitűség helyett inkább ösztönzést merítsen oly téren versenyezni, a hol még diadalmas is lehet: művelődésben, tudományosságban és szellemi erejével igyekezzen pótolni az aránytalanságot maga és a nála nagyobb népek között.

És ha az ilyen nemzet vagy annyira kicsiny, vagy annyira érzéketlen, hogy kebelében azok, a kik magokat a tudománynak szentelék, anyagi gondok miatt erejük egészét nem áldozhatják hivatásuknak s fáradozásukat nem koronáztatja a kívánt siker: annál szentebb kötelessége a beláthatóbb egységnek, hogy ők álljanak elő, s a mit elmulaszt, vagy nem a kellő mértékben teljesít az egész: ők, a kiket helyzetük arra képesít, áldozattal is pótolni igyekezzenek a mulasztást, de ne tőrjék a nemzetirtó tespedést, mint valami megmáshatlan átkos végzetet.

Hogy nálunk e tudomány művelői csak nagy kivételen vannak anyagi gondoktól mentes helyzetben, hogy munkájokkal csak a legtrikább esetben áll némi arányban akár az erkölcsi elismerés, akár az anyagi jutalom, hogy a legtöbbször valóságos áldozatai nemes hivatásuknak: köztudomású dolog. Pártfogójuk, a magyar nyelven beszélő közönség sem nem elég nagy, sem nem elég gazdag, hogy nekik gondmentes létet s ebben zavartalan munkálkodást biztosítson. A támogatott erő ez elégtelenség a legnagyobb átki irodalmunk s ez átki súlyát ebben is a tudományos irodalom érzi meg leginkább. Pedig meg vagyunk irva: «elvéssz a nép, mely tudomány nélkül való.»

Semsey Andor nagy adománya utmutatás, mely e sajnálatos állapotból kivezetne, ha többen követnék. De egymagában is hatalmas lépés szárnnyal adni a tudományos irodalmi munkálkodásnak, megbecsülni a szellemi munkát, megmenteni azt attól, hogy ezutánra is küzdés, áldozat, vagy épen mártíromság legyen. Lehetővé tette annak, hogy tanári szék, hivatal nélkül is életpálya legyen a tudományos irodalom művelése, s hogy az íróasztal napzámosa ne legyen kénytelen a legtöbbször csupán lelkesedésből s némi kérés díeségből táplálkozni, de, ha hivatással tölti be helyét, tisztességgel meg is élhessen utána s ne legyen kénytelen más, kenyérdó köznapni foglalkozásban fecselelni el jobbra termelt erejét.

Első sorban tehát a tudomány hivatottjai azok, a kiket Semsey nagylelkű adománya hálás elismerésre kötelez. A hazai tudományosság teljes mérvben majd akkor lesz azzá, ha az adomány meg is termette várt gyümölcsét föllendülésében. Az akadémia egy új irányt lát föltárva maga előtt, melyet követve sokat tehet arra, hogy e gyümölcs meg is teremjen. A nemzeti előhaladás iránt érdeklődők pedig lelkesítő példát láthatnak magok előtt, hogyan tehet hazájának maradandó értékű szolgálatot az egyes ember is, ha a köznapni színvonalon fölülemel-

kedve, oly nemes célt tűz maga elé, melyért áldozni érdemes s melyet a nemzet elismerése követ.

Semsey Andor élénk érdeklődése a tudományok s különösen a természettudományok iránt és az a ritka áldozatkészség, melylyel természettudományok országos gyűjteményeinket gyarapította, eddig sem volt ismeretlen a közönség előtt, noha adományainak voltaképp értékéről csak a beavató tudósok szűkebb köre vala értesülve.

Pedig ha csak a főbbeket vesszük is számba, nem volt még Magyarországon ember, sem főúr, sem főpap, a ki a tudomány valamely ágának emelésére annyit áldozott volna, mint Semsey Andor. Hogy csak nevezetesebb adományait említsük: 1882-ben megvette tízezer forintért a *nemzeti muzeum* számára a magyar bányászatot illusztráló herceg Esterházy-féle híres ásványgyűjteményt, mely előbb Bécsben, majd Kismartonban volt; 1884-ben hátezer forint árárt választotta ki a francia Beranget-féle gyűjteményből, mely különösen délmagyarországi ritka ásványairól volt nevezetes.

Ugyanazon évben megvette a *magyar kir. földtani intézet* számára Coquand francia tudós gyűjteményét, mely dél-francia és dél-spanyolországi, nem különben észak-afrikai tipikus kréta- és Jura-köveleiről vezetes, s melynek megszerzése végett maga utazott Marcellébe. Általán a földtani intézet sok alkalommal érezhette Semsey segítő kezét, a ki egyéb gyűjteményekkel is ellátta s az intézet vegytani laboratoriumát a tudomány mai színvonalához képest berendezni segített s könyv- és térképtárát is nagybecsű részekkel gazdagította.

1885-ben megvásárolta a *nemzeti muzeum* számára Fauser budapesti gyógyszerész pompás ásványgyűjteményét 17,500 frtért; 1887-ben kiválasztotta Fodor nyugalmazott udvari titkár gráci gyűjteményéből, úgyszintén Paulinyi selmeczbányai akadémiai helyettes tanár gyűjteményéből a legtrikább és legértékesebb tárgyakat.

A nemzeti muzeumnak eleinte silány meteorit-gyűjteményét elsőrangú gyűjteményé emelte a kontinens, két nagy híri kollekció megvétele által, melyeknek egyike Baumhaueré, a hollandiai tud. akadémia nagyhírű titkáráé, másika pedig Braun báró osztrák államtanácsosé volt. Ezzel nem érte be, újabb vásárlásokkal, de saját gyűjtése által is folyvást szaporítja, úgy hogy a *magyar nemzeti muzeum ásványtani gyűjteménye* ma már mindjárt a londoni gyűjtemény s a bécsi császári Mineralien-Cabinet után következik s gazdagságra és tudományos becsre nézve Európában a harmadiknak van elismerve.

És ez leginkább a Semsey Andor érdeme, a ki sem költséget, sem időt, sem fáradságot nem kímélve, nagy utazásokat tett, beható tanulmányokba merült s minden áldozatot meghozott, hogy a mi valóban becses e téren létezik, fölkuassa, megbírálja, s ha lehet, megszerezze országos gyűjteményeinknek. Mert régóta szilárd meggyőződése az, hogy a *természettudományoknak ápolása és fejlesztése a legbiztosabb út, mely hazánk még parlagon heverő kincseinek fölismeréséhez s azoknak a közös érdekében felhasználásához vezet*. Nevezetesen a földünk méhében elrejtett kincsek tekintetében ápolta e meggyőződést, a mi őt aztán az ásványtan és a földtan alaposabb tanulmányozására vezette, úgy, hogy ő nemesek hogy mai színvonalán áll e rohamosan haladó tudományoknak, hanem azok fejlesztésén is lelkesedéssel működik.

Maga is több fölolvasást tartott és értekezést írt e tudományterületeken. Így, hogy csak a nevezetesebbeket említsük, a földtani társulat ülésén 1875-ben saját kutatásai alapján a «Braziliai Apatitról» értekezett, érdekes cik-

ket írt a «Meteoritokról» s egy nagyobb kritikai művet tett közzé a «nemzeti muzeum nagy meteorit-gyűjteményéről», mely tudományos mű úgy a bel-, mint a külföldi szakkörökben általános elismerésben részesült.

Általában minden alkalmat megragadott e tudománykörnek fölkarolására s a hol a saját buzgalmat nem találta a siker elengedőnek, hasonló irányban érdeklődő más szakférfiaknak is nyújtott módot ismereteiknek a közös érdekében való értékesítésére. Így már a mult, 1878-iki párisi világiállítás alkalmával megbizta a nemzeti muzeumi ásványtár buzgó főnökét, a tudós Krenner tanárt, — a ki az ásvány- és földtani szakmába bevezette, — hogy vásároljon meg a muzeum számára mindent, a mi értékeset a kiállított ásványkincsek között talál, s a muzeum ásványgyűjteménye ez uton is sok nevezetes tárggyal gyarapodott. Ugyancsak Krenner több ízben is kiküldte a hazai termőhelyekre, úgyszintén Németországba, Párisba, Londonba, hogy ott a gyűjtemény számára a legkiválóbb tárgyakat megszerezze.

Hasonló célból ő maga is sokat utazott, keresett, kutatott s mindenütt helyes tapintattal tudta kiválasztani a becses, a ritkát, a még hiányzót. Így 1887-iki útjáról, melyet Spanyolországban tett s a «Budapesti Szemlé»-ben le is írt, rendkívül értékes ásványokat s egy híres meteoritot hozott. Csak két héttel ezelőtt tért vissza keleti útjáról, melyen Konstantinápolyban, Sopiában, Belgrádban jelentékeny bevásárlásokat tett s szintén gazdag szakmánnyal gyarapította a muzeum ásványtárát. Nem is említjük hazánkban bányászati és geológiai tekintetben klasszikus pontjaira tett számos kirándulásait, melyeken a tudományos kutatást mindig összekapcsolta az országos gyűjtemények gazdagításával.

A mit tudományos gyűjtemények gyarapítására öt-hat év óta megszerzett, ahhoz értő szakférfiak fölbecsülése szerint 250 ezer, vagyis egy negyed millió forintot képvisel. Irigylük is töltünk a külföldi muzeumok igazgatói s még a dúsgazdag bécsi császári ásványtár igazgatója is fölsóhajt, hogy Semsey Andort bárcsak három óra odakölesőznök neki.

Azzal azonban, a mit a gyűjteményekre adott, Semsey Andor áldozatkészségéről a beszámolás berekesztve még egyáltalában nincs. A természettudományok iránt annyira érdeklődő férfiú figyelmét nem kerülhették el azok a sikerek, melyeket a *Magyar kir. Természettudományi társaság* fölmutatott. 1870-ben tagjai közé lépett ő is s azonnal ezer forint alapítványt tett. Ettől kezdve alig mult el év, hogy ne jegyezték volna nevét a társaság évkönyvébe vagy egy alapítványtal, vagy valamely pályadíj kifizésével kapcsolatban, melyek között 1000—1200 fontos alapítványok és pályadíjak fordulnak elő.

Különösen a természettudományi társulat kiadványai nyertek meg rokonszenvért, melyek megiratásában és megjelenítésében ezental oly mértékben segítette a társulatot, hogy e támogatás nélkül nem egy jeles eredeti munka, mely most tudományos munkálkodásunk egy-egy büszkeségét képezi, — valószínűleg megiratlan s vele irodalmunk szegényebb marad.

Igy például dr. Entz Gézának a *Protozookról* (legalsó foku állatok, véglenyek) írt munkája megiratására és kiadására 4000 frtot, Inkey Bélának «Nagy-Ág bányászati viszonyainak leírására» 1000 frtot, Herman Ottó a «*Magyar Halászat könyve*» czimű műve kiadására 4000 frtot s egy ugyancsak Herman Ottó által megirandó *Madártani munka* kiadására 6000 frtot bocsátott a természettudományi társulat rendelkezésére.

Hány törekvő fiatal embert segített meg pénzével és tanácsaival előmenetelében, hány jóvaló tehetséget juttatott abba a helyzetbe, hogy most a nemzet szellemi nagy harcában erőt képviselő tényező lehet, — azt nehéz volna nagyjából is elsorolni.

Tény, hogy Semsey nem vonta meg segítő kezét sem ügytől, melyet a tudományra hasznosnak, sem egyéntől, a kiből komoly igyekezet látott, s mind tágabb és tágabb körben érvényesült áldozatkészsége, a hol arra szükség vala.

Igy 1877-ben, látva, mily kevés pártolásban részesül a budapesti állatkertnek nemesek a természettudományok ismeretek, hanem általában az egész közművelődés szempontjából is buzgóbb támogatást érdemlő ügye, azt az ajánlatot téve, hogy saját költségén nagyobb madárházat építtet benne s első berendezésének költségeit is viseli. S a díszes madárház a következő évben már el is készült s számos csicsérgő és csevegő tarka lakosával az állatkertnek ma is egyik legkedvesebb pontja. Az is jelentékeny összegre rug, a mit az állatkert egyéb czéljaira különböző alkalomok adott. Így a többi között az állatkerti bejáró monumentális portikusának építési költségeihez ezer forinttal járult.

A Semsey család, melyből Andor született, a legregibb magyar családok közé tartozik, mely nemességét a XIII. század második felében, tehát még az Árpád-házi királyoktól kapta. A család nevét Abaujmege Semse helységétől nyerte s tagjai közül számosan szerepeltek a királyi udvarokban, magas hivatalokban és a csatatereken.

Semsey Andor 1833 december 22-én Kassán született, hol atyja, Lajos, akkor mint Abaujmege vicispánja lakott. Anyja Szemere Klára volt.

Az alsó gimnázium osztályait Budán végezte a piaristáknál, kiknél konviktusban lakott; a magasabb osztályokat Kassán látogatta s a jogot is itt hallgatta, melynek befejeztével Magyar-Óvárra ment gazdasági akadémiára.

E közben (1855) atyja elhunván, terjedelmes birtoka, mely Sacza abaujmegei községben s a hajdumegyeyi Balmazújváros határaitban van, három részre oszlott fiai: Andor, Lajos és Jenő között. E két utóbbi fiörökösök hátrahagyása nélkül hunyt el s Andornak ma csupán egy nővére van életben, Otília, báró Döry Lajos honvéd tábornok neje.

Semsey Andor a gyászest után sem hagyta abba gazdasági tanulmányait, hanem Poros Sziléziában a híres hoheneheimi intézetbe ment, a hol a tanfolyamot befejezvé, gyakorlatszerzés végett több németországi és hollandiai gazdaságot keresett föl. Egészsége azonban hanyatlani kezdvén, föl hagyott a gazdálkodással s 1866 nyarán Budapestre költözött s azóta folyamatosan itt lakik.

A gazdasági szakmából csupán a természet-tudományokat tartotta meg s most annál nagyobb buzgalommal szentelte magát ezek tanulmányozására, melyet a nemzeti muzeum ásványtárában Krenner oldalánál kezdett meg.

Hosszabb ideig betegeskedvén, orvosi tanácsra gyakran kellett külföldre kirándulásokot tennie, melyeket azonban mindannyiszor tanulmányi célokkal kötött össze, úgy hogy utóbb, midőn egészsége teljesen helyreállt, egészen ezeknek szentelhetette életét.

Tiszteletbeli őre a nemzeti muzeum ásványtárának s legtöbb idejét ma is benne tölti. A magyar tud. akadémia matematikai és természettudományi (II.) osztálya 1882-ben tiszteletbeli tagjává választotta.

Ugy él, mint egy valódi tudós, a lehető szerényen. A szokásos nagyuri passziókból, a külső hivalkodásból egy szemernyi nincs benne. Tár-

saságát is leginkább a tudományokkal foglalkozó férfiakban keresi, azok körében érzi jól magát s igénytelen föllépését látva, páratlanul szerény modorát tapasztalva, senki sem gyanitná benne a nagy vagon urát, melynek jövedelméből azonban csak igen csekély részt fordít saját kényelmére, szükségletei köré a lehető szűkre szabja, csak hogy annál többet áldozhasson a nagy célnak, melyet híven és lehetőleg minden erejével szolgálgni életének nemes hivatásává téve.

A JELENÉSEK KÖNYVE

«Lélekben elragadtattam vala az Úrnak napján, és hallék hátam megett nagy szót, mint egy trombitának szavát.»

Jelenések könyve, I. 10.

Megilletődve olvasom a búszke, Csodás, búhajós, zengő verseket. Áldott a kéz, mely koszorúba fűzte, Áldott az ajk, a mely így énekelt. A csurragott méznél is edesebben Folyik, mikor biztatja szivedet S mint a viharból zordan fenyvesekben, Ugy zúg, ugy búg, ha ostorozva fedd.

Az ég azúr kárpítja félreleben, Káprázatos sugarfény felragyog, Sphaerák zenéje csendül meg fölemben — Hatalmas Isten! merre, hol vagyok? Fohászos ajkkal szent neved sóhajtom, Tűrő hitem, bizalmam szirtfoka! Fejemet im alakzat lehajtom: Te vagy az Alfa és az Omega!

Zümmögve száll felém egy édes ének, Megint egy suttogó, lúg, gyöngye nesz, Aztán zokogva búg szárnyán a szélnek, Végül viharnak harsónája lesz. Elandált a zsongó, ringató dal, Haragos bóbólése nem riaszt — Hozzád fohászkodom őszinte szóval S tűrő irtalmad mellettem viraszt.

Merész gög, durva dacz ninesen szívemben, Se tettedés, hazug hunyászokod. Őszinte érzés stígia, el ha rebben Ajkamról a csendes fohászkodás. Mit rejtegessek én előtted, Isten! Te büntöted, te irtalmas, te jó! Riadt szemem akárhová tekintsen — Ott vagy, te mindenütt jelenvaló!

Vigyázzod szívem minden lüktetését, Agyamnak rejtett, lázas terveit... Ha rászolgáltam és betelt a mérték: Itélj fölöttem érdemem szerint. Hálás szívvel veszem pazar kegyelmed, És megadással büntetésedet — A kit kedvelsz, — úgy van megírva, — fedded. A kit megdorgálsz, azt te szereted.

Uram! Te szent, jóságos és igaz vagy, Irgalmas, böles, ha téssz ítéletet. Egyenlő nálad a szegény, a gazdag. A porba tiprott és az ünneplét. Feléled újra a halálra gyötrött, Az elbukottnak int a győzelem, Megízleli ama rejtett gyümölcsöt — Örök bíró, irtalmad végtelen!

Tudod te jól, hogy részemet kivettém A tűrés, szenvedésből, — ó nagyon! Zúgott, süvöltött a vihar felettem, Úzótt tuskés, göröngyös útakon... Borús napok, örömtelen magányban, Mikor már a szilaj vihar elült: Ki föllázadna, ősszerogyna — hány van! Én bízza várok, csüggedetlenül.

Tűröm a járatot, a nehéz keresztet, De ajkamon nines kiromló panasz. Térdem meghajtvva, hó imába kezdek: Te rendeléd, bizonynyal jól van az! Csak azt ne tőrj, hogy számos ellenségem Kaczagjon, örvendjen sorsom felett. Mutasd meg, hogy kegyelmes vagy te nekem, Hadd tudják, hogy szeretsz még engemet!

HÓDOSI LAJOS.

MAGASABB KÖRÖKBŐL.

Orosz életkép.

Irta WALUSIN OSSIP.

A feltámadás napján volt. Ilyenkor orosz ember, ha még annyi baj nyomná is, emelkedett hangulatban szokott lenni. Három vagy négy helyen tettem látogatást, s mindenütt oly sokfelé tömtek belém, hogy végre meg kellett szöknöm.

Asztalomon durva papíron írt, s mindenféle ismeretlen postabélyegekké elborított levelet találtam. Ur isten, ki írhat nekem a Kaukaszából, hol egy lelket sem ismerek és soha sem jártam? De lássuk a levél tartalmát, mely ekkép szólt: «Kedves barátom! Mióta nem láttalak, sokan mentem keresztil. Nem tudom, hol találunk soraim. A s.-i fegyencszázadhoz vagyok beosztva mint közember. Segíts rajtam, ha teheted. Isten velünk. Fedor.»

Tehát Naluskin Fedor Andrejevics, a szentpétervári haute-crème bevezetett kedvence, a dúsgazdag főúr, az elegáns testőr-kapitány, most mint közember, a Kaukasz valamely ronda fészkeben kínlódik.

Legutóbb Varsóban voltunk együtt L. herceg bálján, hol Naluskin nélkül még a táncot sem akarták megkezdni, hol a legmagasb rangú tábornokok figyelmébe ajánlották leányait, és mindenki szerencsésének tartotta, ha Naluskinnal beszélhetett. Az éjféli utáni kotillon alatt barátom ezer darab, egyenesen Nizzából megrendelt rózsas- és ibolyacsokrot szotgatott a hölgyeknek, mely tréfa, felületes számítás szerint, tízezer rubelbe kerülhetett. És ez az ember most daróc-köpenyben valamely durva paraszt altiszt jó, vagy rossz kedvétől függ.

Első felindulásomban egyenesen a hadügy-miniszterhez akartam menni, de miatt a nálunk ilyesmihez nélkülözhetlen rendjeleket kabátomra feltűzöttem, eszembe jutott, hogy tán még sem lesz jó a falnak neki menni. Kerülő utakon, néhány imperiál segítségével, mindent meg fogok tudni. Egy órai keresés után felhajtottam G. titkos rendőrt, kinek negyedében Naluskin lakott.

Mindenekelőtt a Nevski-Prospekt egyik előkelő éttermébe csaltam a tisztelt férfiut.

— Mondja csak barátocskám — kezdém a harmadik üveg Moët Chandon után — mi ördög érthette Naluskin Fedor Andrejevics-et, tudja, a lovas testőr-kapitány? Ugy fölhegygylet hallottam, mintha rossz fát talált volna a tüze tenni; mi?

— Ugy, hát ezért kerestél fel a barin? — viszonozta a rendőrt, ki eddigelé két rubeles szivarjaimat szopotagta.

— Tudja mit, barátocskám — vetém közbe — beszéljünk nyiltan. Annyi bizonyos, hogy Naluskin nem lopott, nem rabolt, nem csalt, s nem keveredett a nihilisták közé, itt hát legfeljebb valami szerelmi kalandról van szó; ön tehát bántan elmondhatja, a mit tud, s a mit tudnia kell, én pedig e csekély fáradságát nem kívánom ingyen; arról aztán szintén biztosíthatom, hogy bizalmával visszaélni nem fogok. Egelőre fogja ezt a 25 imperiált! — És e szavakkal az aranyokat a markába nyomtam.

— Hát a többit mikor kapom? — suttogá az érdemes férfiut.

— Azonnal, ha kívánja, — és még 25 imperiált tettem ki az asztalra, melyek rögtön társaik után vándoroltak.

— No hát az ön barátjába (kit szívemből sajnállok, mert finom uri ember volt, kitől rendes borra valóm jart) egy igen magas, tudja, legmagasb állású hölgy, kinek nevét egy millió imperiálért sem ejteném ki a számból, belebolondult. A hölgy hajadon lévén, szülei előtt kijelentette, hogy Naluskin neje akar lenni, vagy a Névába öli magát. Lemond rangjáról, minden igényeiről, vagonjáról és külföldön fog élni. Erre, mint könnyen gondolhatja, roppant láma és skandalum támadt az atyai palotában. Klastrommal, meg valami apró német fejedellemmel való rögtön eljegyzéssel fenyegették, és mikor mindez nem használt, sőt még inkább fokozta a bajt, Naluskinl vették kérdőre, ki a helyett, hogy ugyesen kibujt volna, szórol-szóra helyben hagyta szíve imádotjának szándékát. Ekkor azt követelt tőle, hogy a kezénél lévő leveleket adja vissza, a mellett olyformán nyilatkozzék a hölgy előtt, hogy kezét semmi szín alatt el nem fogadhatja. No tudja barin, ez más ember is nehezen tette volna, annál kevésbé egy oly gavallér, mint

Naluskin, ki avval felelt, hogy tisztí rangjáról lemondva, külföldre való utlevelet kért. A lemondás nem fogadtatott el, hanem e helyett Naluskin erős fedezet alatt a Kaukaszba kísérték, honnan mindaddig nehezen fog megszábadulni, míg csak az a bizonyos hölgy férjhez nem megy és Naluskinról önkénytelen nem mond. Erről azonban szó sincsen, mert a leány elkese-redésében tulajdon édes atyjára oly rettenetes átkot mondott, hogy az öreg urat a guta megütötte kinjában. Naluskin birtokainak kezelése S. államtanácsosra bízott, s így a szegény ur évenként 6—8 százezer rubelra rugó jövedelméből egy lyukas kopékát sem kap. Cselédségét elbocsátották, lovait eladták. Voilá tout. Ennél többet nem tudok, többet még a rendőrniszter sem mondhatott volna. A mit ezenkívül hallani fogok, annak idején értesére adandom.

— Kösönöm szívességét, s ha — mit bizony remélek — Naluskin a bajból kiránthatom, még 100 imperiált vihet el tőlem bármikor.

Ezek után emberemtől szívesen elbucuszva, haza mentem.

Az eset nagyon komoly, komplikált és kényes. Ismertem Naluskin vas akaratát, ki adott szavát soha vissza nem vonta, inkább nyelvét kivágatta volna. Tőle mit sem várhattam. A mi pedig a másik felet illeti, melynek egyelőre nevét nem tudtam, csak sejtettem, azt legfeljebb harmadik kéz által lehetne arra bírni, hogy kedvesét a bajból kimentse. De hol találjam azt a bizonyos harmadik személyt? nem török-e bele késem, a nélkül, hogy szegény barátom sorsán segíthettem volna? Arról tisztában voltam magammal, hogy G. nem fog elárulni, de ez még nem lendített a dolgon.

Mulhatatlanul szükségesnek tünt fel előttem, hogy Naluskinnal beszéljek, mivel csakis tőle kaphatnék helyes utasítást, mely szerint az ügyben eljárjak. E nélkül minden iparkodásom a bajt még bonyolódottabbá tehetné. Mai napság nem valami nagy dolog a Kaukaszba utazni, ha mindenekelett a kellő okmányokkal és ajánló levelekkel el vagy látva, ilyesmikre azonban az utazás céljának tüzetes indokolása nélkül nem számíthatom. A kaukázusi fegyenc-századoknál többnyire politikailag kompromittált tisztek vannak beosztva, kikhez idegen ember nem férhet, helyben pedig alig találunk valakit, ki köztem és Naluskin közt a közvetítést elvállalná.

Sokáig törtem a fejemet, míg végre abban kellett megállapodnom, hogy idegen név alatt, idegen útlevelel indulok Naluskin fölkeresésére. Meglehet, sőt nagyon valószínű, hogy porul járok vele, de barátomat, ki hozzám fordult segítségért, nem hagyhatom a bajban.

Eszembe jutott boldogult atyám egy régi szolgálója, kinek fia Stribernájában bőrkereskedést tartott, s a mint tudtam, sokat utazott. Ez a kereskedő engemsokszor fölkeresett, ha valamely bíróságnál közbenjárásomra szorult. Hátha utlevelét átengedné nekem? A személyleírásban nem sok különbség volt köztünk, de azonkívül ki ismerne engem a Kaukaszban? Emberem, kinek utazásom célját nagy vonásokban elmondtam, nem zárkózott el a nagy veszély előtt, mely őt is érte, ha a dolog valamiképpen kitűdnék, de miután megérttem, hogy szükség esetére még fele uton is visszafordulok, sem hogy őt bajba keverjem, abban állapodtunk meg, hogy ő utlevelimmel s költségemmel indul Olaszországba, míg én az ő igazolványával a Kaukaszban járok, honnan aztán egy bizonyos napon mindketten haza térünk. Ezt azért kellett így megbeszélni, nehogy a rendőrség, mely az utazókat szigorú evidenciában tartja, a tiltott csere nyomára jusson. Elutazásom előtt tudomásomra esett, hogy az illető hölgy, kinek nevét helyesen sejtettem volt, Naluskin éjjel-nappal siratja; és már annyira megpuhitotta édes anyja szívét, hogy ez egyetlen leánya érdekében a czárnál is megfordult, ki azonban a tervezett mesallianceról mitsem akart hallani. Naluskin mellett még a legközelebbi rokonai sem emeltek szót illetékes helyen, sőt irigyei örültek a szegény fiu baján. Tőlük sok érdekes adatot tudtam meg. Egyebek közt azt beszéltek, hogy Naluskin, — kinek magas helyről mindenféle kecséget ajánlatot tettek azon esetre, ha a kívánt lemondást kedvesének elküldené, — erre oly feltétel alatt késznek nyilatkozott, ha ama hölgy előtte élő szóval ebbeli kívánságát kifejezné, miről természetesen szó sem lehetett.

Harmadnapra már uton valék.

(Vége követik.)

KET ÚJ ÁLLAMTITKÁR.

A Tisza-kabinetnek az országgyűlési mult ülészek vége felé történt rekonstrukciója nem szorított csupán a miniszteri állásokra, kiterjedt az némely miniszterialis szakkörnek új beosztására s az államtitkári állomásoknak új erőkkel betöltésére is. A kettős tárczák ideje lejárt. *Tisza Kálmán* miniszterelnök kibocsátotta a pénzügyi tárczát a kezéből, melyet Szapáry Gyula gróf lemondása óta folyvást viselt, s az addigi pénzügyi államtitkár, *Wekerle Sándor* lett a pénzügyek minisztere, ki *Láng Lajosban* a parlamenti ifjabb nemzedék egyik legjobb erejét vevő államtitkár maga mellé. *Baross* közmunka- és közlekedésügyi miniszter ressortja két irányban is jelentékeny módosulást szenvedett, a mennyiben az eddigi ipar-, keres-

csak a miniszterelnöki és a honvédelmi tárczát hagyta érintetlenül, hacsak a vallás- és közoktatásügyi tárczát is ide nem vesszük, s még a régi kabinethez nem számítjuk, melynek vezetője, gróf *Csáky Albin* épen csak egy éve ül a miniszteri székben.

A kormány itt elősorolt újabb tagjai közül még kettőt nem mutattunk be olvasóinknak. Az egyik *Tibád Antal*, a belügyek, a másik *Czorda Bódog*, az igazságügyek új államtitkárja, a kik közül az előbbeni a parlamentből, az utóbbi előkelő bírói székéből hivatott meg államtitkári fontos állására.

Tibád Antal.

Tibád Antal 1843-ban, Kadicfalván, Székely-Udvarhely közelében, az ősz székelyföld közepén egyszerű lófő-székely családból szüle-

TIBÁD ANTAL.

Ellinger Ede fényképe után rajzolta Biczó Géza.

kedelem- és földmívelésügyi miniszteriumtól átvette az ipar- és kereskedelmi ügyek vezetését, ellenben kibocsátá az eddig hozzá beosztott vizsábályozási ügyeket, melyek az újonnan föllállított földmívelésügyi miniszteriummal kapcsolattak egybe. Ez utóbbinak élére gróf *Szapáry Gyula* állt, ki *Fejér Miklóst* vette maga mellé államtitkárral. Az igazságügyek minisztere *Szilágyi Dezső* lett, a ki miniszteriumában egy második, ügyvivő államtitkár állást rendszerezített, melynek betöltésére *Czorda Bódog* kuriai bíró hívtá meg. Végre a belügyeket *Baross*tól, a ki ideiglenesen vezeté, gróf *Teleki Géza* vette át, államtitkárul *Tibád Antalt* evén maga mellé.

Ha még ehhez hozzávesszük, hogy *Bedekovics Kálmán* elhunytá folytán időközben a horvátügyi miniszteri tárcza is új vezetőt nyert *Josipovich Imre* személyében: úgy fogjuk találni, hogy a rekonstrukció ez utóbbin kívül épen

talt választották meg kollegiális (kerületi) alkirálybíróknak, s két évre rá, a bírósági karban törént országos szervezés idejében, törvényszéki bíróknak nevezték ki; de a nagy munkaerő s kitünő tehetségű fiatal ember már akkor a Deák-pártnak jelöltje levén az alkirálybírói állásra, a kinevezést nem fogadta el. Még ugyanabban az évben nagy szótöbbséggel megválasztották az alkirálybírói állásra, mely a megye első tisztviselője, nálunk az alispán állásának felel meg.

Gyors emelkedését a vármegyénél, az akkori politikai szellem élénk vívódása közepette, kétségtelenül tehetségének, nagy erélyének s megbízhatóságának köszönhető. S ezt elismerték még azok az idősebbek is, a kik ily rohamos haladását a hivatali pályán nehezen bírták megbocsátani fiatal korának.

nevét, s mint a közigazgatás vezetője, mint lelkiismeretes, buzgó tisztviselő, humanus és igazságos intézkedései által csakhamar népszerű lett megszerte.

Az 1873-iki kholera idején csendőrökkel, orvosokkal faluról falura, házról házra járt a megyében s vaserélylyel hajította végre a törvény rendelkezéseit, mely eljárásáért felsőbb elismerésben is részesült.

Népszerűsége nőttön-nőtt s midőn 1875-ben a választások ideje elérkezett, a székelyek lekésen választották meg képviselőjökül.

Ettől fogva állandóan tagja a képviselőháznak, mindig a székelyudvarhelyi kerületből, mely ötször választotta meg egymásután. 1881 óta folyton egyik jegyzője volt a képviselőháznak s előadója a közigazgatási bizottságnak, mely minőségében számos törvényjavaslatot indokolt a

több diadalmas csatájában vett részt s annyira kitüntette magát, hogy a hadjárat végén már a századosi rangig felvívte.

A világiosi fegyverletétel után nem térhetett vissza a családi fűzhelyhez; besorozták a császári hadseregbe, a hol egy évig mint közlegény szolgált s Velencében volt helyőrségen.

Innen kiszabadulva ismét a jogi pályára lépett és Szabadkán ügyvédkedett, a hol csakhamar első rangú ügyvéddé küzdötte fel magát és az ottani társaságnak egyik legkedveltebb alakja lett. Egészen a komoly jogi tanulmányoknak szentelte életét és ezzel igen jól tudta összeegyeztetni a szabadelvű eszméket, melyeknek igazi híve, sőt mondhatni előharcosa volt. Épen ezen szabad gondolkodása volt az oka, hogy 1860-ban 19 más társával együtt az akkori kormány elfogatta és Csehországba, Josefstadtbba internálta a nélkül, hogy bármikor is kihallgatták volna. Az 1860-iki októberi diploma közzétételével ő is kiszabadult politikai fogságából és midőn hazatért, a szabadkai polgárság rendkívüli ovációval fogadta. Ettől fogva ő lett Szabadka legnépszerűbb embere, s a város sietett is az 1861-iki országgyűlésre képviselőjeül, majd városi főügyészül megválasztani. A mint az országgyűlés feloszlott, Czorda, multjához híven, nem kívánván a provizórium alatt szolgálni, a főügyési állásról is leköszönt.

Midőn bekövetkezett az 1865-iki újabb alkotmányos korszak, Szabadka újból képviselőjévé választotta az országgyűlésre, a hol Czorda a Deák-párthoz csatlakozott. 1867-ben a város főbírájává választotta, míg az 1869-iki országos képviselő-választások alkalmával a baloldal jelöltjével szemben elbukott, a mikor is Horváth Boldizsár igazságügyi miniszter a kir. táblához bíróvá nyerte meg, a honnan 1876-ban kuriai bíróvá lón előléptetve.

Czorda a bírói pályán maradó érdemeit szerzett. Legfőképen magánjogi tanulmányokkal foglalkozott, s egy a régi magyar jognak, mint a külföldi magánjogi intézményeknek kitünő ismerője. Véralkata is a bírói pályára látzott őt destinálni, a hol a nyugodt temperamentummal ritka ítélő tehetséget egyesített. Nem az a bíró volt ő, a ki esetről esetre az elébe kerülő ügy fölött mesterségszerűleg ítél, s büszkeségét abban találja, hogy mennél több pert referáljon, hanem magasabb hivatást tűzött maga elé, s a magánjogi s főleg az örökösödési judikatura fejleztése körül főérdeme van. Az országbírói értekezlet visszaállította a régi magyar magánjogot, pár szakaszban intézkedvén annak az újabb kor szükségleteihez való alkalmazásáról, szóval tabula rasát teremtett, s ezt Czorda magasabb czélra törő öntudatos törekvései által úgy igyekezett betölteni, hogy e téren — mint a legnehezebb és legbonyolultabb örökösödési perek előadója — az angolhoz hasonló judikaturát teremtett. S itt sem elégedett meg azzal, hogy az ítéleteket meghozta, hanem az azokban kimondott jogi elveket formulázta s legtöbbször a «Jogtudományi Közlöny»-ben, ennek ugynevezett «Döntvénytár»-ában közzé tette, ekképen is igyekezték működtetését a nagy közönségre hasznossá tenni. Ezen működése egy bírói társasai, mint a nagy közönség előtt kiváló tekintélyt szerzett neki és különös elismerésben részesült szabad irállyá, mely merő ellentét volt a régi stílus irállyának. Minden mondata egy egy rendelkezést tartalmazott és soha sem esett azon hibából, melyben tapasztalat szerint az ügyvédekől lett bírák többnyire leledzenek, hogy t. i. ítéleteik indoklásában szeretnek «replikálni». Czorda Bódog ítéleteinek indoklásai mintaképet alkotják a bírói irállynak.

A közügyek iránt máskülönbben is élénk érdeklődést tanusított. Egyike volt a jogrefor-

CZORDA BÓDOG.

Ellinger Ede fényképe után rajzolta Biczó Géza.

Ez időre esett a községi és megyei közigazgatás újjászervezéséről hozott új törvények életbe léptetése, a szolgálati szabályzat kidolgozása s keresztülvitele a törvényhatóságoknál. Udvarhelymegyében e földadat megoldása a fiatal alkirálybíró vállaira nehezült. Nem csekély volt a feladat: reformálni az emberekben és viszonyokon, bele vinni a közigazgatásba, az életbe az 1848-iki törvények szellemét.

Erélyes és tapintatos eljárásának ez fényesen sikerült, annyira, hogy a nagy átalakulás Udvarhelymegyében minden osztályharcz és érdeklődés nélkül mehetett végbe, noha a reform itt is nagy port vert fel, a politika nagy kérdései sorában foglalt helyet s az emberek pártokra oszolva keményen foglaltak állást mellette és ellene. Az ellenzék nem egyszer intézett heves rohamot az alkirálybíró ellen: de mindig eredmény nélkül s Tibád Antal kiküzdötte magának a kiváló adminisztratív és szervező tehetség hir-

bizottság nevében a ház előtt, s legutóbb a közigazgatási bíróságról szóló törvényjavaslat kidolgozásával is őt bízták meg.

Általában kedvezet studiuma a közigazgatás, melyet kevés parlamenti tag ismer úgy elméleti, mint gyakorlati oldaláról, legkisebb részleteiben is annyira behatólag, mint ő. Épen azért neveztetett ki a belügyi tárcza államtitkárájává, a hol a közigazgatás most napirendre kerülendő reformjának előkészítésében és megalkotásában jelentékeny szerep vár reá.

Czorda Bódog.

Czorda Bódog született 1828-ban decz. 15-én Szabadkán, előkelő polgári szülőktől. Egyetlen gyermek volt s igen gondos nevelésben részesült. A szabadságharcz mint husz éves fiatal embert találta s 1848 augusztusban, alig hogy letette az ügyvédi vizgát, toll helyett kardot fogott s végig küzdötte a szabadságharczot, a melynek

mert nagy hullámokat vet a vacsorai diskurzus. Egy elbeszélő nem bírja lebilincselni a társaságot, mint egyebkor; szanaszét beszélnek. *Horváth Gyula Ábrányi Kornél* csinálja a partikularizmust, báró *Kemény Endre* Tibádót tartja szóval. Csak úgy nyeli a báró curialis stílusát az odahajló tanuló *Lőrinczi György*, «a Krausz igazolója» és *Münich Aurél*, az «arany-száju». Mert, ha ő nyitja ki a száját mint hadügyi előadó, az mindig sok zsák aranyába kerül az országnak.

Még nincs későn este, mert még nem álmos *Krajcsik*, kinek árnyéka művészien vetődik a harmadik sorba... ha ugyan nem *Mohai Sándor* az. Azaz hogy mégis későn este lehet, ha *Beöthy Algonon* már fölcizihelődött az asztaltól. A Ház nagy juxmestere egykissé megvedlett már. Még nemrég hajjal és szakállal ellátva láthatta a közönség, most ime se haj, se szakáll. Az egyik magától hullott ki, a másikat ő maga

evidenciában van tartva. Vacsorálni szükséges a politikusnak, hogy ösmerje társai hangulatát, szükséges a strébernek, hogy nexusokat szerezzen. A kitől a doktor eltiltja esténként a fehér asztalt, — az már maradjon el a zöld asztaltól is. A vacsoránál nyílik meg a magyar szív, itt szövődnek a barátságok s alakulnak a klikkek, melyek nem ritkán nagy befolyást ragadnak magukhoz. (Egy ilyen vacsoráló klikk, a «Sasok» uralják a fővárost is.)

A legismertebb képviselői tanyák a «Hungária»-ban, a «Vadászkürt»-ben, a «Szikszay»-ban és az «Angol királynő»-ben székelnék. Ez utóbbi helyen vacsorálnak a nagy urak, az exzellenziások, fent az emeleten, a Deák egykori asztalánál. Maga Tisza Kálmán is ide tér be nyár elején és végén, ha egy-két napig szalma-özvegy.

Különféle vonzerők és tradíciók. A «Hungária»-ban a keddi vacsorára gyűlnek össze a fiatal

melyet nemes, nemzeti és vitézlő *Grünwald Béla* nyit meg nagy homlokával, mint ékes kezdőbetű. Folytatódik *Pogányban*, kinek ifjonti fejét hó köríti, főtisztelendő *Firczak Gyula Beöthy Algononhoz* húzódik, pedig az dévajul ijesztgeti, hogy ennek a képnek, ha elkészül, az lesz a címe: «Indulás az Orpheumba». Odébb *Urányi Imrével* néz barátságos farkasszemét *Dárday Sándor*, a tisztelt Ház jeles pennája. Nini, *Lukács Bélát* is eleresztette ma Baross vacsoráin. Figyelemmel szívja magába a viták mézét, mérgét *Torma Miklós*; nem úgy *Boross Bálint*, a vén mameluk, a ki a szózáport eleresztve a füle mellett, emészt, s egykedvűen mereng maga elé, mintha mondaná: «Mire való az a sok okoskodás! Ugy is az történik, a mit a «generális» akar!»

E képen vált halhatatlanná a *Beles János* pogácsa-arca is. Hajdani jó *Vámos Béla* szintén fölbukkan még egyszer a láthatáron. Vissza-

Grünwald Pogány Beles Firczak Beöthy Mohai Kende László Kiss Kicsfalussy
Béla. Károly. János. Gyula. Algonon. Sándor. Mihály. Árpád. Ignác. Vilmos.

Dárday Urányi Vámos Dr. Takács Dr. Thuróczy Fenyvessy
Sándor. Imre. Béla. Lajos. Kálmán. Ferencz.

Lukács Béla. Dr. Farkas László. Torma Miklós. Krajcsik Ferencz. Boross Bálint. Lőrinczy György. Münich Aurél.
Ábrányi Kornél. Horváth Gyula. Báró Kemény Endre. Tibád Antal. Náday Ferencz. Bartók Lajos. György Endre.

A FEHÉR ASZTALNÁL. — KÉPVISELŐK TÁRSASÁGA SZIKSZAY VENDÉGLŐJÉBEN VACSORÁNÁL.

Ábrányi Lajos festménye.

borotváltatja, daczolván az idővel — mert nagy logikátlanság az a természetben, hogy a haj hiánya a fejen öregít, az állon fiatalít.

A zöld asztal kultusza nagyon összefér a fehér asztaléval. Sőt kölcsönös hatással vannak egymásra a mi közéletünkben. A mit a fehér asztalnál összefecsegnek, azt sokszor találják fel a zöld asztalnál és viszont.

S kivált a vacsorák bírnak különösebb jelentőséggel. Hiszen valamikor komoly ellenzék viselte a «vacso»-párt nevezetét: a Lónyay-frakció. A francziák reggeliznek egymással, az angolok értekeznek, a németek sétálnak, a magyarok pedig vacsorálnak együtt.

Ha két képviselő találkozik s némi udvariaságot akarnak kifejezni, elmaradhatatlan a kérdés elváltáskor:

— Hol vacsorálsz ma?

Ki hol lakik, hogy él, az maradhat homályban, de hogy ki hol vacsorál, az örökös

kormánypártiak. («Mameluk dedó»-nak is nevezik a kompániát.) Az anyaméh Láng Lajos. E köpüből rövid idő óta egy miniszter (Wekerle), egy államtitkár (Láng Lajos) és számtalan főispán került ki. A «Vadászkürt» Teleki Gézát adta. Csak a «Szikszay» volt meddő s vegyes alkatelemeinél fogva csupán dissidenseket produkált, míg végre megerőltette magát, szülvén Tibád Antalt, az államtitkárok legnépszerűbbikét. Most már a Szikszaynak is megvan a termelő rangja. Az is a Bektas kertje immár, a honnan tulipánokat is lehet tépni.

Itt volna-e egyébként *Fenyvessy Ferencz*? Mennydörgős csinos fiú, kivált így *György Endre* mellé állítva! Persze a jeunesse doré e szövegéhez csatlakozik *Takács Lajos*, a nagy «adomázó», kit (bankhivatalnokai minőségére szólva) azzal csipkednek, hogy: «nappal zsidó, este gentry.»

Bezzeg mennyivel komolyabb a sor másik széle,

járó lélek. *Kende Mihály* egyetlen mondatából élődik, melyet a legutóbbi részleges miniszterválaság alatt hangoztatott: «Uj talentumokat kerünk.» A gondörhajú *Lázár Árpád* egészen kihajlik a sorból. Kevesen kérdezik: «ki a pártvezére?» — sokan tudakolják: «ki a borbélyja?» Piros pozsgás arca ragyog a meglepődéstől. Egy ellenzékie tehát a legmamelukabb ábrázat az egész képen.

M—th K—n.

EGYVELEG

* Hőfőher alligator tartózkodik jelenleg Missouri államban, Jazve város környékén. A babonás népek e különös tüneményt gonosz szellemnek tartják s nem merik bántani.

* Az anyai szeretet rendkívül nagy a pókoknál. A magukkal hordott tojás megmentéséért minden lehető elkövetnek; s ha elragadják előlük, mozdulatlanul maradnak egy helyen, mintha szomorkodnának, ha ismét visszanyerik, gyorsan elfutnak biztos helyre.

A TORONYRA FÜLNÉZŐK.

AZ EIFFEL-TORONY LÁTOGATÓL. — Renouard rajza.

A TORONYRÓL LENÉZŐK.

AZ EIFFEL-TORONY TETEJÉN.

Minél magasabban hágunk a párisi világkiállítás esodatoryánban, annál meglepőbb dolgok ötlenek szemünkbe. Az első emeleten ott az elszász-lotharingiai vendéglő, Metz és Strazburg vidékéről került csinos pinczernőivel, kiknek fején oly jól áll a náluk divatozó széles szalagsokor. A második emeleten ott a «Figaro» szerkesztőségi irodája és teljes sajtó-berendezése, a hol a közönség szemeláttára születik meg a nyomtatott «közvélemény», közlővén mindenkinek a nevét, — persze czifra sajtóhibákkal többnyire, — a ki fölhatolt a nagy magasságba.

Ma a harmadik emeletre vezetjük föl olvasóinkat, a hol 276 méternyi magasságban a föld szintjára fölött a villamvilágításnak vannak a kísérleti eszközei.

A turistáknak kedvence felhágó célja ez a harmadik emelet, mely nekik itt a hőborított havasok hiányát pótolja. A nagy teremben kényelmesen elfér 800 ember. Mindenfelől tolatolható üvegtáblákkal van körülvéve, melyeken át zimankós időben is szabad kilátás nyílik a

házsztenger és a messze vidék felé. Minden ponton messzelátók vannak elhelyezve, s egy külön térkép fölvilágosít, melyik távcső mely község vagy szép kilátó pont felé van irányozva. Szabad szemmel a távoli falvak házainak csak elmosódó körvonalait vehetjük ki, maga Páris is csak egy összefolyó fődélmező alattunk, körülöttünk mély csend, a zajos város lármájából egy árva hang sem hat föl hozzánk, mintha egész Páris kihalt volna. A legtávolibb pont, melyet eddig elé az Eiffel-torony magaslatáról kivenni sikerült, a Lyons melletti erdő egy orma, mely 90 kilométernyire van ide. Tökéletesen tiszta, derült verőfényen azonban Tissandier Gaston, de Nansouty Miksa, Flammarion Kamil s más meteorológusok számítása szerint 200 kilométerre is kitágulhatna a láthatár.

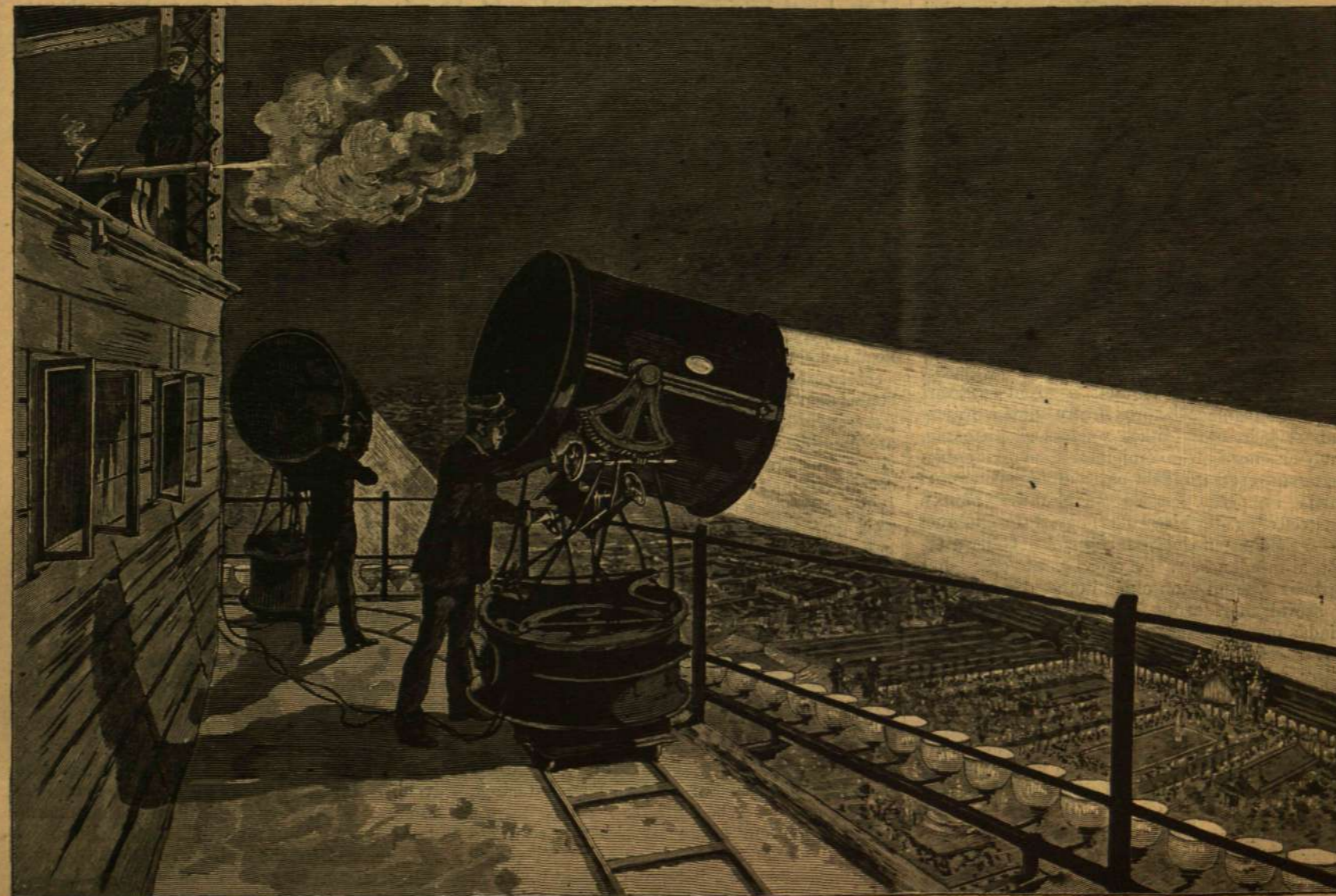
A harmadik emelet fölött néhány terem külön tudományos kísérletekre van berendezve. Ezekhez csatlakozik egy kis szoba, melyet Eiffel maga számára épített s a melybe a közönséget nem eresztik.

A három laboratórium közül egyik a csillagvizsgálás, másik a természettan és meteorologia,

a harmadik az élettan és lég-mikroszkopia kutatásának van szánva. A párisi «Académie de sciences»-nak, vagyis az «Institut de France» matematikai és physikai osztályának elnöke, Janssen az astronomiára fölötté fontos kísérleteket végzett, melyekről már jelentést is tett kollegáinak. Mascart, Corun és Hénoque szintén sokat várnak sebészeti és élettani kutatásuktól.

A «pharus» vagyis a nagy világító lámpa fényereje 3000 ampéret tesz ki. Maga a pharus szabadon áll, de a világító lángok előtt üveglemezek vannak, melyek mozgathatók s óraszerkezet által hozatnak forgásba. E lemezek kek, fehér és vörös színűek, vagy is a francia nemzeti három színt boesátják át magokon, mikor a fényáradat átszűrődik rajtuk. A világító nagy lámpa a kiállítás területéről meg nem látható közvetlenül, legalább is 1500 méter távolban kell állanunk a toronytól, hogy kivehessük. A Place de la Concorde-ról vagy az Esplanade des Invalides-ről azonban jól kivehetjük a pharust.

Képünk a projektorok vagy is a fényárasztók egyikét tünteti föl, melyek az éj beálltával ha-

VILLAMOS FÉNYÁRASZTÓ AZ EIFFEL-TORONYON.

lakhelyét. Ezután misét mondott a kis kápolna oldalánál, mely annak az ágyának a helyén emelkedik, melyben a trónörökösét halva találta. Most már a karmelita-apáczák szigorú rendszabályai zárják el a világ szemei elől az egykori mayerlingi kastélyt, melyhez az a grázios esemény fűződik.

Az akadémia küldöttsége Konstantinápolyban. A szultánok könyvtáraiban buzgó folytatja kutatásait akadémiánk küldöttsége.

Ujában ismét több érdekes könyvre bukkantak s ezek között legfontosabbak a következők: *Gratius Binnincasa* "Mappae maritimae" cz. munkája, mely 12 ívrétű hártárvalevélből áll és hajózási térképeket tartalmaz Binnincasától, a hírneves olasz oceanográfától és humanistától, a ki Mátyás király szolgálataiban volt és 1486-ban adta ki tengerészeti térképét. Munkájából, melyet Mátyás királynak ajánlott, eddigre csak három példány volt ismeretes. Egy a nemzeti múzeumban, egy a bécsi udvari könyvtárban s egy Wolfenbüttelben. Ezeket mind *Csonosi* vizsgálta meg és írta le tüzetesen. A kódexnek igen jellemző preselt bőrkötése van és jellemzőbbül arra következtethető, hogy a kódex eredetileg *Vitéz János* könyvtárához tartozott. Innen kerülhetett a Korvinába és a mohácsi vesz után a Korvina maradványaital együtt Stambulba. E kódex egész mostanig lappangott a kínosárban, az eddigi európai tudósok csak mint 12 tengeri térképről beszéltek róla, míg azt végre a magy. tud. akadémiái bizottság meghatározta és a Korvinának revindikálta. Továbbá egy érdekes magyarországi szamádkönyv. egészen úgy köte, mint a kassai, hártái és pozsonyi 15-ik századbeli szamádkönyvek. A czimlap és a szöveg egy-két levele ki van belőle tépve és jelenleg legnagyobb részében töresen áll. Találtak ezenkívül még két zsidó kódexet, papíra és hártárvára írott imádságokkal.

A fonográf Budapest. *Edison* képviselőjét, *Wangemann* most várják Bécsbe, hol be fogja mutatni a fonográfot. A mutatónyok iránt igen nagy az érdeklődés. Mint egy bécsi lapban olvassuk, *Edison* képviselője Budapestre is el fog jönni; a magyar természettudományi társulat nevében dr. *Lengyel Béla* kérte *Wangemann* utat sziveskedjék az *Edison*-féle fonográfot a társulat előtt is bemutatni.

Wangemann a fonográfot Bismarcknak is bemutatta Friedrichruhában. *Bismarck*-a fonográfot bíró *De Manx* postaspapjával hasonlította össze, melybe a hangok befogtak, aztán ismét felengedtek, csak hogy ezt a fonográfú eszköz is el lehet ismétetni. *Bismarck* maga Uhländnek egy költeményét mondotta a fonografa és a "Gaudemans" oldóstrófiját, majd azt az am-rikai dalt énekelte el, melyből a kanczellár 1888. febr. 6-iki beszédében idézett és akkor megjegyezte, hogy azt elhunyt barátjától, *Motley*-től tanulta. *Wangemann* a jövő hét elején Bécsbe utazik s onnan valószínűleg ellátogat Budapestre is.

Az 6-ik löversenyek. A múlt héten kedvezett az idő a budapesti 6-ik löversenyek folytatására. A verőfényes délutánok sok közönség gyűlt össze mindannyiszor.

Október 6-ikán volt a versenyek negyedik napja. Az eredmény ez: a *Welter* handicap 1000 frjtát négy közül a gr. *Zichy Livia* "Venus"-a nyerte; a kétévés nagy handicap-jét (3000 frt) ifj. gr. *Esterházy Móricz* "Kalksburg"-je; a kelenföldi díjat (1000 frt) *Blaskovich Bertalan* "Vidor"-a; a három évesek gátversenyét (1000 frt) gr. *Esterházy Miklós* "Willich"-e; az eladó verseny 1000 frjtát *Jankovich Gyula* "Rudi"-ja. — Az október 8-iki futtatások főeseménye a 7000 frtos nemzetközi díj volt. Ötparipa küzdött, s gr. *Cholonievski Ede* "Titian"-ja nyerte a 7000 frtot, második s ifj. gr. *Esterházy Móricz* "Pistache"-ja lett s így 1000 frtot nyert. A Nursery-handicap 1000 forintját gr. *Degenfeld Gusztáv* "Sürgöny"-e vitte el, a 3000 frankos államdíjat gr. *Kinsky Zdenko* "Trudom"-ja; a kétévés 5000 frankos államdíjat négy közül gr. *Stubenberg József* "Trésor"-a; a kerepesi akadályverseny 3000 frjtát hat közül gr. *Starhemberg E.* "Pickpocket"-je; a kétévés *Claiming*-sáke (1000 frt) nyertes pedig *Egredi Athur* "Gonzol"-je.

Október 10-ikén Koburg Fülöp és neje *Lujza* hercegnő is megjelent az udvari pályaholyn. A versenyek eredménye a következő: a *Jakabffy-díj* (700 frt) nyertes *Blaskovich Ernő* "Kényes"-e; a csikó-díjat (4000 frt) hat közül ifj. gr. *Esterházy Móricz* "Prado"-ja nyerte; az 1000 frtos handicap-et *Streehrwitz Ottó* "Weatherby"-je; az 6-ik kísérleti 4000 frankos államdíjat gr. *Kinsky Zdenko* "Trudom"-ja. az eladó gátverseny 1000 frjtát Mr. *H. Reeves* "Cailán"-ja; a kétévés eladó versenyének 1000 frjtát Mr. *J. Hatton* "Panlette"-je. — Az utolsó futtatás vasárnap lesz.

— Sok százezer ember nincs abban a kellemes helyzetben, hogy minden kisebb vagy nagyobb bajban testét mindjárt gondos ápolásban s kellő gyógykezelésben részesítse, a mi a gazdagabbaknak mindig módjukban van. E százezer tehát nagyon is gyakran arra vannak utalva, hogy kipróbált házi-szerekkel segítsenek magukon, a mennyire lehetsé-

ges. Természetesen ilyenkor igen fontos dolog az, hogy haszonlatlan cseppek és porosok ne akadjanak kezük ügyébe, melyekkel végre is csak pénzüket csalják ki zsebükből. Az emésztesi zavaroknál is nagyon sok függ a jeles háziasztal megválasztásától, s azt a legjelesebb orvosok is elismerték, hogy ez esetben *Brandt Rich.* gyógyszerész svájci labdaccai gyógyító hatásukat már is fényesen bebizonyították. De mindig, különösen a kereszténre ügyelve kell kérni a *Brandt Richard* gyógyszerész fele svájci labdacso-akat, mert a családias híven utanzott s hasonló nével jelzett labdacsoakat is áruinak. Szorosan ahhoz tartunk magunkat: hogy védőjegyük minden valódi doboz czimlapján egy fehér kereszt vörös mezőben s az elnevezés: "Brandt Rich. gyógyszerész svájci labdaccai" található. Minden más fajta doboz vissza kell utasítani.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a következő napok alatt: *INOZE György*, Budapest fővárosi nyug. főmérnöke, ki tevénnyel részt vett a főváros összes középítkezéseiben, s közel negyven évig szolgált a város ügyeit. — *TAKÁCSY József*, esperes-plébános, a győri egyházmegye pap-ságának egyik legöregebb tagja, élete 80-ik évében, Rába-Patonán. — *GRUNTSCHICH József*, czimzetes kanonok, a fiunéi állami tanintézetek egyik hittanára, 65 éves. — *KOVÁCS János*, bukarésti ref. segéd-lelkész, ki csak nemrég foglalta el ottani állását, 28 éves, Sárvaron. — *ANTALÓCZY ANDRÁS*, lelesz-polyáni nyug. g. kath. lelkész, bodrogközi esperes, szentszéki tanácsos, 93-ik évében. — *CAMPIONE SÁNDOR ANTAL*, nyug. polgármester és hités ügyvéd, 45 évi közzolgálat után Körmezőbányán, 82 éves. — *JAKAB János*, kerületi orvos, 51 éves korában, Nagy Breznán. — *KRUCSÁN János*, nyug. őrnagy, fővárosi tisztviselő és több katonai kitüntetés tulajdonosa életének 67-ik évében. — *KUTTNER ARTHUR*, fővárosi ügyvéd, az anyalföldi tébolyházban. — *HORVÁTH Mór*, a nagyváradi latin szertartású püspökség érdeke, *Horváth Zoltán*nak, a nemzeti színház tagjának édes atyja, kit fia látogatásakor, Budapestben ért hirtelen halál. — *BENTZE György*, ügyvéd, Pest-Pilis-Solt-Kiskun-és Bors megye volt tiszti ügyésze, 1848/9-es honvéd-főhadnagy élete 64-ik évében. — *BUNYI Károly*, földbírtokos, Zomborban. — *THOLT János*, a lueskii fürdő tulajdonosa, Liptó megye törvényhatósági bizottsági tagja. — *LÁZAR Mór*, a szegedi légszuszgyár üzemeltetője, 46 éves. — *SZILAVICSEK József*, építész, 50 éves, Arádon; ugyanott *CSÁTHY József*, köztisztviselőben élt polgár, 64 éves. — *JESZENSZKY TEOFI*, megyei aljegyző, Turóc-Szentmártonban. — *Dr. HERCZ Mór*, orvos, Ungvárt. — *MARCSALI MIHÁLY*, főbíró Marczaliban, dr. *Marczali Henrik* törénietíró édes atyja, 62 éves. — *DUDRZS János*, kereskedő, városi képviselő, Maros-Vásárhelyt. — *CsIKOS Géza*, joghallgató, Csikos Sándor nyug. ref. lelkész szépmenyű fia, 21 éves, Debreczenben. — *LENGYEL Miklós*, nagyrepóst, az egr. káptalan feje, 87 éves korában. — *PAPP ZSIGMOND*, Kóvár vidékének volt kapitánya, az 1848-49-iki és újabb országgyűléseknek több ízben képviselője, 73 éves korában, Budapestben; ugyanitt *RÓZSA György*, községi elemi népis-kolai tanító. — *SZELESS László*, ügyvéd, megyebizottsági tag, 80 éves korában, Szabadszálláson. — *ROTTER Gyula*, a pozsonyi virágvolgyi plébánia segédlelkése, 46 éves.

— *LEITERSDORF MIKSA*, a pszichiatra nagybíró tanára és specialista orvosa, Bécsben 71 éves korában. Benne egyike hunyt el azon, mindinkább rikuló tudósnak, a kik a bécsi orvosi egyetemet világhírűvé tették s a kik Bécsset sok évtizeden át a szenvedő emberiség világos Mekkájává emelték. *Leitersdorff* működésének központja a döblingi intézet volt, a hol évek óta számos ideg- és elmebeteg, főleg a gazdagabb osztálybeliek sorából, részesült gondos kezelésben és ápolásban. A döblingi magán-gyógyintézet azelőtt dr. *Görgen* téboly orvos tulajdona volt. *Gróf Széchenyi István* is az ő kezelése alatt állott. *Dr. Görgen* azonban a grófnak sok szabadságot engedett. Midőn a gróf nemes életének önkézüleg végét vetett, dr. *Görgent* érte a szemrehányás, hogy nem vizsgított eléggé betegére, különben nem tehetett volna szert piztolyra, a melylyel golyót röpített agyába. Illetékes helyről figyelmeztették dr. *Görgent*, hogy elvesztette a bizalmat, mely ily intézet vezetéséhez szükséges. Ekkor jutott 1860-ban *Leitersdorff* az intézet élére. A híres orvos a politikai világ szimpádián is szerepelt. Midőn *Abdul Aziz* szultán a palota-fordalom trónjától s egy éles olló életétől megfosztotta, a gyenge elméjű *V. Mu* rad lett a szultán. *Nemszokta* azonban *Abdul Hamid*, a jelenlegi szultán, azt a kérdést intézte a shejk-ül-izlamhoz, mint a törökök legfőbb bírójához, vajjon a szellemi tehetségeit vesztett kalifa megmaradhat-e uralkodónak? A shejk-ül-izlam határozottan azt felelte: nem. A porta ekkor *Leitersdorff* tanárt hivatta le, hogy *Murad* elméletalapotát megvizsgálja. A híres pszichiatrikus kijelentette, hogy a szultán elméje meg van zavarodva, de gondos ápolás mellett megerógyulhat.

*SZÁVICS MIKLÓS*É, szül. Póka Tekla, az aradi ügyvéd kar Nesztorának neje, 84 éves korában, boldo-

házsága ötvenkettedik évében. — *Cserépy ILONA*, *Cserépy Károly* és neje szül. *Balogh Karolina*, 24 éves leánya, boldog menyasszonyi korában, Budapestben. — *Özv. SZILÁGYI LAJOS*É, szül. *Szilágyi B. Anna*, 71 éves, Zilahon. — *HÉZSER KÁLMÁN*É, szül. *Dianovszky Irma*, megyei aljegyző neje, 17 éves, Miskolcon. — *VASS GRÖBIGNÉ*, szül. *Komjáthy Erzsébet*, a beregme gyi levéltárnok neje, Bereg-száson. — *Özv. sipkei BALÁZS FRIGYES*É, szül. *Lázlóffy Mária*, életének 56-ik évében, N.-Eleméren. — *LÉVAY ANTAL*É, szül. *Gonda Róza*, államrendőrségi hivatalnok neje, Szent-Andráson, élete 26-ik évében.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

K. F. Szeretek — szerelem stb. A hét közül egyik sem emelkedik felül a középverszerző színvonalán. A forma általában nehézkes, s a melyik legjobban gördül s a "dalhangot leginkább eltárlja" ("Távol"), abban meg a gondolata legkevésbé. Talán az "Egy árvának" című a legértelmesebb, ennek két utolsó strófijában elég csinos gondolat van kifejezve, de az egész nagyon dagályos. Erdemes volna átdolgozni.

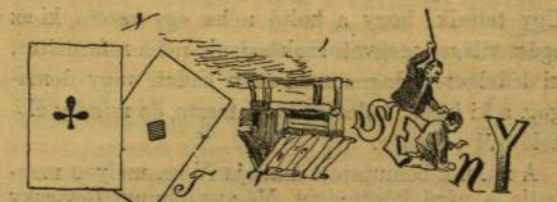
B. B. L. a. Az érdekes közleményt örömmel vettük, s igyekeznünk fogunk a rajtot hozzá mielőbb elkészíttetni.

Páris S. Ö. Magánlevélben válaszolunk.

Szeged J. V. A kisdövényelvi kiállításban most minden nap van felolvasás; ezek sorozatát együtt fogjuk ismertetni vagy legalább fölismertetni.

Z. J. Az erdélyi ref. egyházkerület közgyűléséről szóló tudósításokat társalapon, a "Politikai Ujdonságok" közli.

KÉPTALÁNY.

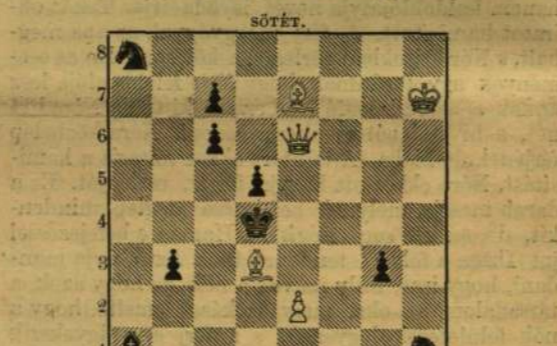

A "Vasárnapi Ujság" 39-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Tengerre magyar.*

SAKKJÁTÉK.

1570. számú feladvány. Laws B. G.-től.

(I. díjat nyert feladvány.)

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1564. számú feladvány megfejtése *Bayar Konrádtól.*

Megfejtés.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. B ₅ -b ₅ ...	b ₇ -b ₆	3.		b ₅ -c ₄ :
2. B ₅ -f ₅ ...	b ₆ -b ₅	4.	H ₂ -E ₃ mat.	
3. B ₅ -e ₅ ...	b ₅ -b ₄ (a)			
4. H ₂ -b ₃ ...	K ₄ -c ₄ :			
5. B ₅ -c ₅ mat.				

Helyesen fejtették meg: Budapesten: *K. J.* és *F. H.* — Andorfi S. — *Kovács J.* — *Sempczon:* *Pintér J.* — *A pesti sakk-kör.*

HETI-NAPTÁR, október hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israellita
18 V. F 18 Kálmán	F 17 Ede	1 A 18 Okt. An.	18 Abír.
14 H. Kalliszt p.	2 Cziprián	2 Cziprián	19
15 K. Terézia sz.	Hedvig	3 Areop. Dénes	20
16 S. Gallusz apát	Gallusz	4 Hieróp	21 H. r.
17 G. Hedvig assz.	Florent	5 Karitina	22 Sch. a.
18 P. Lukács ev.	Lukács	6 Tamás apost.	23 S. t.
19 S. Alk. Péter	Nándor	7 Szergiusz	24 S. B.

Holdváltásai. ☾ Utolsó negyed 17-én 1 óra 54 pk. regg.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Gestreifte und karierte Seidenstoffe von 80 kr. bis fl. 6.35 p. Meter — (ca. 650 versch. Dess.) — versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Dépót **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflieferant), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Henneberg's „Monopolseide“ ist das Beste!
Nur direct!

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

A vadászat mestere.

Önképző gyakorlati utmutatás a vadászat kedvelő száma-ra, vagyis rövid foglalatja mindazon elméleti szabályoknak, melyek megtanulása s megtartása mellett a vadászatot bárki a siker gyönyörével gyakorolhatja.

Saját és egy ötven éves vadász tapasztalataiból, s jeles kutfok nyomán írta

CSERSZILVÁSI ÁKOS.

Harmadik, átdolgozott és bővített kiadás.

Ára füzve 80 kr.

1847 óta, tehát több mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a Németország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabad. **WEBER-féle**

Köszvény-vászon
Köszvény, eczéz, tagszaggatás, keresztcsont-fájás, vörheny, mell-, hát- és derékfájásnak, láb- és kéz- csipőfájdalom és ichias stb. ellen, mindennemű gőrcsök, a kezek és lábakban, különösen gőrcsök, ragadt tagok, ficamodások és oldalszurások biztos eredménytel gyorsan gyógyítatnak ezen gyógyszer által. Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű, nehezebb hajoknak alkalmazandó 2 frt 10 kr.
Valódi csak akkor, ha a melletti védjeggyel el van látva. **Dr. Baron párisi általános sebátsza** mindenféle sebek, gonyedések és dagadtok, körömguladások, égések, bármilyen sérülések, harapás, szúrás, ütés, vágás, tyúkszem, fagyás stb. ellen. — Egy kőcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb kőcsög 25 kr.
Valódián kapható **TÖRÖK J.** gyógyszerárán utca 12. szám a. Budapest, király-ter.

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN
Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű órázslote.
Alapítástott 1847-ik évben.
cs. kir. és m. kir. szab. chronometer és műórás, föltalálója az első egyedül kulcs nélkül fel-huzható remontör inga-órának stb. stb.
Kittüntetve
London 1871. Keckemét 1872. Bécs 1873. Ujvidék 1875. Szeged 1876. Páris 1877. Székesfehérvár 1879. Budapest 1885.
Levélbeli megkeresésekre pontosan válaszolhatik. Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pont. eszközöltetik.
Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű órázslote.
Alapítástott 1847-ik évben.

A Kada-féle „folyékony naphthol-szappan“,

mely a leghygieiénis bőrgyógyászok által használt kitűnő gyógyszerkezelő állítatik elő, ez idő szert a legértelmesebbben használható szepítő szer, mely számos orvosi tekintély és urholgy által kipróbáltatik, kiknek egybelangzó véleménye az, hogy ezen **pipere-gyógyaszappan** a májolt, szepelő, ömör, vörösség, pattanások s mindenféle bőrkütiések ellen felülmulhatlan szer. Ami pedig a bőrtákat (Miteser) illeti; ezen kis fekete pontok ellen még egy szerral sem éretett el oly biztos és gyors hatás, mint a fontemlített szappannal.
Egy üveg elegendő 6 heti használatra, ára 87 kr.
Kapható: **Török J.** gyógyszerárán király-utca 12. sz., **Thalhammer és Seitz**, Kockmeister Frigyes utódnál és **Nevada Mándor** gyógyszerárán kelenföldi ú. a bécsi Kada Istrán gyógyszerárán Budapestben, VII. Rákossalván, ugyanczint valamennyi gyógyszerárán.
Csak az valódi, mely fenti védjeggyel van ellátva.

REPARATOR MARGUERITE CRÈME
csész és köszvény ellen 50 kr. és 1 frtért kapható minden gyógyszer-ban.
Kriegner György gyógyszerár a „Magyar Koronához“ Budapest, VIII. kerület, Kálmán-ter.
A legdivatosabb arcbőr-finomító. Minden elegáns hölgy pipere-asztalán otthonos. — Teljesen ártalmatlan. — Egy kőcsög ára 2 forint.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hölgypor
La VELOUTINE
Különleges Risspor
BISMUTTAL VEDJITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.
A Ch. FAY-féle párisi czég „LA VELOUTINE“ különleges risspora eredeti minőségben kapható és utánvéttel is megrendelhető
VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában Budapest, Kristóf-ter 8. szám.

A legfinomabb és legjobb arczpuder
COCOS INDIE
AZ ANGOL Különlegesség az udvar-nál használva
Vérossy S. údv. illatszertár Kristóf-ter } BUDAPEST.
Lueff M. váci utca 28. szám alatt }
és crème szín Londonból.

1889. okt. 154. sz. 1889. okt.
BUDAPESTI SZEMLE
M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszt
GYULAI PÁL.
TARTALOM:
Fáy András politikai működése a magén és az ország-gyűlésen. (I.) — *Badics Ferencz* töl.
Gróf *Bánffy Dénes* emlékiratai az 1848. évi forradalomról. (III.) — *Marczali Henrik* töl.
Egy boldog ember. — *Bergeret Gaston* után, francziából, *Lőrincz Bélától.*
Költemények, Kereszt a sziklán. (A diógyőri hámorok közt). — *Szász Károlytól.* — A fölemile panasza. Új-görög népköltési gyűjteményből. — *Erdői Bélától.*
Népszámlálásunk és a telepítések. — *Vargha Gyulától.*
Parlament vitáink szabályozása érdekében. — *Csorba Ferencz* töl.
Comenius és a Rákóczyak. — *Kvacsala Jánostól.*
Értesítő: *Mikszáth K.*: A beszélő köntös. — z. — *Fenyves Fer.*: Felső oktatásunk reformja. — f. — *Fischer K.*: Die Erklärungsarten des Goetheschen Faust. — *Heinrich Gusztávtól.*
Megjelent évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Elő-szetési ára bérmentve küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.
FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestec.

VÉGHLESI VERA-FORRÁS.
Hazánk legtisztább, leg-olcsóbb és legjobb szén-savdus, égvényes savanyuvize.
VÉGHLES-SZALATNÁ-n (Zólyom-m.)
Budapesti főraktár
Erzsébet-körút 56-ik szám alatt.
Telephon-összeköttetés.
Számos raktár a vidéken.

Latzkovits A.
a mélyen tiszt. hölgyvilág szives figyelmébe ajánlja
illatszer- és piperezszappanok üzletét
Andrássy-út 3. szám alatt,
hol dús választék található finom s olcsó, de csakis a legjelesebb bol- és külföldi gyárosok készítményiből, u. m.: illatszerok, kézi szappanok, hölgy-porok, szájvízek, fogporok, paszták, fog-, haj-, köröm- és ruha-kefék, fésűk és hajtkák stb. női és uri pipere-cikkekből, igen jutányos árak mellett.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtáránál kapható

JULES VERNE

érdekes iratai magyar fordításban.

Egy sorsjegy 9672-dik szám. Fordította **Huszár Imre**. 38 képpel. 1 frt 20 kr.
Haza, Franciaországba! Gil Braltar. Fordította **Huszár Imre**. Képpel. 1 frt 60 kr.

Ejszak a dél ellen. Fordította **Huszár Imre**. 85 képpel. 2 frt.

A hódító Robur. Regény. Fordította **Huszár Imre**. 44 képpel. Füzve 2 frt.

Sándor Mátyás. Regény. Fordította **Huszár Imre**. Benett L. eredeti rajzaival. Két kötet füzve 4 frt.

Kéraban a vasfejű. Regény. Fordították **György Aladár** és **Illésy Pirokska**. 40 képpel. Füzve 2 frt.

A Robinsonok iskolája. Fordította **Visi Imre**. 46 képpel. Füzve 1 frt 60 kr.

A föld felfedezése. Fordította **Broszk Károly**. I. kötet: A híresebb utazók története a legrégebb időktől a XVIII. századig. Füzve 2 frt.
II. kötet: A XVIII. század híres hajósai. Füzve 2 frt.

Utazás a holdba és a hold körül. Második kiadás. Képpel. Füzve 1.20 kr.

Öt hét léghajón. Utazás Afrikában. «Cinq semaines en ballon» cz. műve után. Képpel. II. kiadás. Füzve 1 frt 20 kr.

Három orosz és három angol kalandjai. Francziából átdolgozta **Nagy István**. Képpel. Füzve 2 frt.

Utazás a föld körül nyolcvan nap alatt. Második kiadás. Képpel. Füzve 2 frt.

Utazás a tenger alatt. Képpel. Füzve 2 frt.

Grant kapitány gyermekei. Fordította **Vértési Arnold**. Két kötet. Sok képpel. Füzve 4 frt.

Strogoff Mihály utazása. Moszkvától Irkutskig. Fordította **Szász Károly**. Második kiadás. Képpel. Füzve 1 frt 60 kr.

A rejtelmes sziget. Három részben. Átdolgozta **Szász Károly**. Képpel. Második kiadás. Füzve 2 frt.

Servadac Hector kalandos utazása. a naprendszeren át. Átdolgozta **Szász Károly**. Képpel. Füzve 2 frt.

A Bégnom ötszáz milliója. Regény. A „Bounty” lázadói. Elbeszélés. Francziából átdolgozta **Szász K.** Képpel. Füzve 1 frt 20 kr.

A tizenöt éves kapitány. Regény. Francziából **Szász Károly**. Képpel. Füzve 1 frt 80 kr.

A Jangada. Nyolcszáz mérföld az Amazonon. Francziából fordította **Visi Imre**. Képpel. Füzve 2 frt.

Dél csillaga. A gyémántok hazája. Francziából fordította **György Aladár**. 50 képpel. Füzve 1 frt 60 kr.

A lángban álló szigettenger. Francziából fordította **Huszár Imre**. 47 képpel. Füzve 2 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtáránál kereskedésben kapható:

A törvényhatósági közigazgatás kézikönyve.

A fennálló törvényekből és rendeletekből rendszeresen összeállította

GRÜNWARD BÉLA.

Első rész: A közigazgatás feladatai.

I. kötet: A közigazgatás és a személyi élet.
II. kötet: A közigazgatás és a gazdasági élet.
III. kötet: A közigazgatás és a gazdasági élet (folytatva). — A közigazgatás és a társadalom. — Gyámi és gondnoksági ügyek. — Igazságszolgáltatás. — Katonai ügyek.

Második rész: A közigazgatás közegei a törvényhatóság körében.

IV. kötet. (befejező): A község. — A törvényhatósági joggal felruházott város. — A vármegye.

Harmadik, bővített és javított kiadás.

Ara füzve 12 frt.

A négy kötet csak együtt kapható.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtáránál kapható:

A belgyógyászat tankönyve

orvosnövendékek és gyakorló orvosok számára.

írta

Dr. PURJESZ ZSIGMOND

a belgyógyászat egyet. ny. r. tanára Kolozsvárt.

MÁSODIK ÁTNÉZETT S JAVÍTOTT KIADÁS.

A szöveg közé nyomott számos ábrával.

Két kötet. — Ára füzve 12 forint o. ért.

A két kötet csak együtt kapható.

A politikai irodalom Magyarországon 1825-ig.

írta

BALLAGI GÉZA.

Ára füzve 5 frt.

Szerző e munkában a magyar politikai irodalom történetét mellett előadja főbb vonásaiban a cenzura, illetőleg a sajtótörvényhozás történetét is, különös súlyt fektetve II. József és II. Lipót korára. Kiemelendő a József korabeli valláspolitikai és a nemzeti visszahatást tolmácsoló iratokról szóló fejezetek, továbbá Lipót korából a demokraták (Batthyány, Hajnóczy, Nagyváti, Martinovics, Laczkovics) röpiratainak, azután a nőkérdést, a zsidó kérdést, a vallásszabadság kérdését tárgyzó műveknek érdekes ismertetése.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtáránál kapható — az osztr. tartományok számára Szellinski György cs. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben I., Stefansplatz 6.

A RÉGI MAGYARORSZÁG.

1711—1825.

írta

GRÜNWARD BÉLA.

Második kiadás. Ara füzve 4 frt. Masodik kiadás.

TARTALOM: Az önálló állami élet hiánya. — A rendi alkotmány hatása. — A gazdasági s társadalmi fejlettség. — A király. — A főpapság. — A főurak. — A köznemesség. — A polgárság és parasztság. — A külügy. — A főhatóságok. — A hadügy. — A pénzügy. — Közigazgatási viszonyok. — Egyház és közoktatás. — Törvényhozás és országgyűlés. — Az igazságszolgáltatás. — A közigazgatás és a megye. — Nemzetiség és irodalom. — Hangulatok és áramlatok.

AZ IPARTÖRVÉNY MAGYARÁZATA.

A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium hivatalos adatainak felhasználásával

írta

Dr. BALLAGI BÉLA.

Magában foglalja az 1884. XVII. törvényezik végrehajtása iránt kibocsájtott összes miniszteri rendeleteket, s elvi jelentőségű határozatokat.

Ara füzve 2 frt 50 kr.

E művet a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi magyar kir. miniszter úr f. évi 24954. számú rendeletével valamennyi ipartestületnek, kereskedelmi és iparkamarának megszerzés végett ajánlotta, valamint felhívta az összes törvényhatóságokat is a szövegben levő könyvnek terjesztésére.

42 SZÁM. 1889.

BUDAPEST, OKTÓBER 20.

XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 •

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4 •

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt fél évre — 3 •

Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldíj is csatolandó

Dr. HAYNALD LAJOS.

CSENDES visszavonultságban ülte meg Kalooca bíboros érseke e hó 15-dikén, székelylén álló paposságának félszázados jubileumát. De zárkózott magányában is felkereste a közörmű részvéte: Magyarország királyán és a katolika egyház fején kezdve, államférfiak és főpapok, politikusok és tudósok, mágánok és polgárok, testületek és egyesek, a kül- és bel-földről egyaránt siettek kifejezést adni a tiszteletnek, mely dr. Haynald Lajos nevét egyházmegyéje és hazája határain messze túl övedzi.

Tehetségeiben és tevékenységben sokoldalú, sikerben és érdemben gazdag, fordulatokban meglepő a pálya, melyen eljutván a szép öregkornak félszázados papága által jelzett határhoz, jól végzett munkája áldásaként élvezti a köztisztelt és tekintély gyümölcseit és elégtelen tekinthet vissza életének mindannyi sikert és emelkedést jelző állomásaira.

Haynald Lajos 1816 október 3-án született Nógrádmegye Szécsény községében. Atyai ágon, mint ezt Thaly Kálmán érdemes történetírónk kiderítette, vitéz kurucok sarja. Utóbbi ivadékaiban azonban nemcsak a harszias pályáról a polgári foglalkozásra tért a család, de ősei dicsőségét is elfeledte. Atyja, István, a «szegény tudós» régi porlepte okmányok felkutatása helyett a mindennapi kenyér megkeresésének munkája után látott s nem tudván megkedvelni a megyei szolgálatot, fiatalon otthagyta és gróf Forgách József kamarásnak felszólítására Szécsénybe költözött, a hol előbb a gróf fiait, később unokáit nevelte, e mellett a családifő mellett titkári állást töltött be s szabad óráiban kis gazdaságának élt, gyümölcsfákat oltott, meteorológiai észleleteket csinált és botanizált. Arra is időt szakított magának, hogy elsőszülött fiát, Lajost, maga vezesse be az ismeretek elemeibe, ideje korán a magyar, latin és német nyelvben gyakorolgassa és megtanítsa a növényeket gyűjteni, osztályozni és szárítani. A nyelvek és a természettudomány iránti hajlam az atyáról a fiura szállott s gondosan gyarapított örökség lett a funál, ki magas természetével, beszédes arczával, mosolygó szemével édes anyjára ütött. Az anya, Tüttner Francziska, Tüttner Ferencz váci szűcsmesternek leánya, nevelésére, szokásaira nézve polgári asszony volt, a háztartás és gyermekei körül gondos, istenfélő és jötevője a szegénységnek. Midőn e jó anya életének nyolcvanadik

Dr. HAYNALD LAJOS BIBORNOK-ÉRSEK. — MUNKÁCSY MIHÁLY FESTMÉNYE UTÁN.

életét elérte, irgalmas lelkiületének megörökítésére kegyeles fia nyolcvanezer forinttal Szécsényben az irgalmas-nének számára kolostort épített s azt újabb áldozatokkal kórházzá és árvaházzá egészítette ki.
Boldog egyszerűségben és visszavonultságban töltötte Szécsényben napjait e derek család, legfeljebb Vácra rándulván ki olykor az öreg-szülei házhoz, vagy a szomszédos grófi kastélyba látogatva át, nem maradhatván nyugton az öreg gróf meghívásaitól, a ki bizalmas szeretetét titkárától övéire is átvitte. Kivált az eleven szemű, fürge Lajos fiút kegyelte, a mért oly okosan el tudott vele társalogni, előszeretettel kutatgatott könyvtárában és a Forgáchok őseinek képesarnokát végig tudta magyarázni édes atyjának oktatásai után.
A szécsényi bogárhátú népiskola növendek